ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

относно: проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за въвеждане на еврото в Република България

От **„АСОЦИАЦИЯ НА ТЪРГОВЦИТЕ НА НЕХРАНИТЕЛНИ СТОКИ“** (Сдружението), с ЕИК 206788431, със седалище в гр. София и адрес на управление: пл. „Света Неделя“ № 4, ет. 4, представлявано от изп. директор Галин Попов
За кореспонденция: тел. +359 2 858 1901; e-mail: office@nfta.bg

УВАЖАЕМА Г-ЖО КИСЕЛОВА,
УВАЖАЕМИ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

Асоциацията на търговците на нехранителни стоки е сдружение с нестопанска цел, чиито членове са водещи търговци на дребно в България: компаниите, опериращи с брандовете Aiko XXXL, Mömax, Mr. Bricolage, Praktis, Sport Depot, Masterhaus, Хеликон. Сдружението има за цел установяване и отстояване на ясни, прозрачни и валидни за всички участници на пазара правила за осъществяване на търговия на дребно, утвърждаване на почтени и добросъвестни делови отношения в сектора на търговията на дребно в България.

Дейността на членовете обхваща разнородни сектори в търговията с мебели, строителни материали, спортни стоки, книги и др**.** Компаниите разполагат с над **105 търговски обекта** в **13 областни града** - София, Видин, Стара Загора, Велико Търново, Хасково, Русе, Пловдив, Перник, Варна, Благоевград, Бургас, Плевен и Добрич. Общият брой заети лица в компаниите членове надхвърля **3000 души.**

С настоящото, бихме искали на основание чл. 31 от ПОДНС да вземем следното становище по одобрения с Решение 481 на Министерския съвет от 2025 г. проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за въвеждане на еврото в Република България (ЗВЕРБ):

На първо място, бихме искали да изразим безпокойството си от прибързания и непрозрачен начин, по който се предлагат промени в нормативен акт, приет преди около година след обществено обсъждане, протекло в рамките на няколко месеца. През целия период след приемането на ЗВЕРБ българското общество, в това число и българският бизнес, премина през процес на съобразяване на всички аспекти от дейността си с изискванията на закона. Днес, буквално дни преди да започнат да се прилагат широко обсъжданите и въведени преди около година нови задължения,

българският парламент ще разглежда законопроект, с който се предвижда те да се изменят цялостно. Последното е в разрез с един от основните принципи на правовата държава, а именно – нуждата от предвидимост в законодателството. Аргументите ни за горното са следните:

1) Промени в режима на двойно обозначаване на цените

С § 4. от предложения закон за изменение и допълнение се предлага следното изменение и допълнение на чл. 16, ал 2 от ЗВЕРБ:

„(2) Двете цени са придружени с изписване на съответната валута, отличителен знак или съкращение, направено с еднакъв размер на шрифта по ал. 1, позволяващо лесното им разпознаване.“

Така предложеното изменение, макар и на пръв поглед несъществено, всъщност ще доведе до цялостна промяна на изискванията по отношение на етикетирането на стоките, а оттам – и до необходимост от преетикетиране на стоки в последните дни преди началната дата на прилагане. Нещо повече – освен да предизвика цялостна реорганизация на етикетирането, коментираната промяна може да увреди и потребителите.

Водещ при формулирането на правилото относно двойното обозначаване на цените следва да е принципът потребителите да не се въвеждат в заблуждение относно значението на изписаните числа (цени), както и относно валутата, в която е всяка от тях. Без съмнение това изискване може да се постигне и без да се налага валутата да се изписва с размер на шрифта, идентичен с тази на сумата – достатъчно е знакът да е четлив. Такава е и практиката на много от търговците към момента – обозначението на валутата е с по-малък по размер, но достатъчно четлив шрифт, позволяващ незабавно и лесно разпознаване на изписаното.

Напротив, налице са редица случаи, в които именно придържането към формулирането в законопроекта формалистично изискване би довело до въвеждане в заблуждение на крайните потребители. Така например, изискването за спазване на един и същи размер на шрифта по отношение на изписването на цената и на валутата неминуемо ще наложи изписване на самата цена с по-дребен шрифт на етикетите на по-дребните стоки, за да може цялата информация да бъде побрана на съответния етикет. Възможно е изписването да стане дори неразпознаваемо, ако цената в лева или евро не е цяло число, а съдържа евроцентове/ стотинки.

Ето защо, считаме, че водещо трябва да е изискването изписването да е направено по такъв начин, че да позволява лесното разчитане на цената и валутата. При спазване на изискванията потребителите да не бъдат въвеждани в заблуждение, това правило би било достатъчно за тяхната защита, без да създава допълнителни рискове. Тази цел се постига с действащата редакция на ал. 2 на чл. 16 ЗВЕРБ, която не следва да бъде изменяна.

2) Промяна в датата на влизане в сила на задължението за двойно обозначаване

Не без значение е и обстоятелството, че с предлагания законопроект се изменя датата на влизане в сила на задължението за двойно обозначаване, отново дни преди 10.08.2025 г.

Поначало считаме за похвални усилията на правителството да въведе яснота по отношение на това коя е началната дата на режима, каквато неяснота е налице както в обществото, така и сред българските институции.

Не намираме за подходящо, обаче, отстраняването ѝ чрез изменение в ЗВЕРБ – би следвало да е достатъчно отговорните институции да пояснят за обществото и медиите, че началната дата на режима е 10.08.2025 г., което следва от действащата редакция на ЗВЕРБ и обстоятелството, че Решение (ЕС) 2025/1407 на Съвета от 8 юли 2025 година относно приемането на еврото от България, считано от 1 януари 2026 г. е нотифицирано на 10.07.2025 г. (виж чл. 297, § 2, ал. 3 ДФЕС).

3) Забрана за увеличение на цените в периода на двойно обозначаване; санкция за нарушение на забраната

Съществени притеснения буди предложената нова ал. 4 на чл. 15, според която „*В периода на двойно обозначаване търговците не могат да увеличават цените на предлаганите от тях стоки и услуги, когато това не е обосновано от обективни икономически фактори*.“

Отчитайки факта, че този период обхваща около година и половина, а обективността на икономическите фактори е обстоятелство, което подлежи на изследване, тълкуване и доказване от търговеца, въпросната промяна всъщност се оказва недопустима в условията на пазарна икономика намеса на държавата в стопанската дейност, която се въвежда без обществена дискусия и без проведена оценка на въздействието.

Допълнителни аргументи за последното дава предвидената със законопроекта огромна по размер санкция за нарушение от юридически лица на нововъведеното задължение, а именно: *„…имуществена санкция в размер 0,5 на сто от реализирания оборот за предходната финансова година, а при повторно нарушение – в размер 1 на сто от реализирания оборот за предходната финансова година; а при повторно нарушение – в размер 1 на сто от реализирания към момента на установяване на нарушението оборот за период, не по-дълъг от 12 месеца назад*“.

В тази връзка, необосновано, неясно и свързано с допълнителна регулаторна тежест за търговците е и новото задължение на част от тях да публикуват своите цени в интернет страниците си в машинно четим формат (предложен нов Чл. 55б ЗВЕРБ).

Най-голямо, обаче, е безпокойството ни във връзка с предлагания нов чл. 55а от закона:

„Чл. 55а. (1) При изпълнение на служебните си задължения длъжностните лица от Комисията за защита на потребителите и Националната агенция за приходите имат право да изискват в определени от тях срокове от всяко физическо или юридическо лице всяка информация, която има значение за извършваните проверки, включително за размера на цените за определен от длъжностното лице период, чиято начална дата е не по-рано от 1 януари 2024 г., за начина на ценообразуване, за доставни и производствени цени, за всеки от компонентите, включени в крайната продажна цена на стоката или услугата, както и данни, които имат значение за правилното прилагане на този закон.

(2) Контролът по ал. 1 може да се извършва в обекти, в които се осъществява стопанска дейност или управление на стопанска дейност - производствени помещения, магазини, складове, офиси, кантори, канцеларии и други подобни, както и в помещения и места, където се съхраняват счетоводни, търговски и други

документи или носители на информация, свързани с дейността на контролираните лица.

(3) Всяко проверявано лице е длъжно да оказва съдействие и да не възпрепятства контролните органи при изпълнение на задълженията им.

(4) Лицата, от които са поискани информация и съдействие, са длъжни да ги предоставят в определения от длъжностните лица срок и не могат да се позовават на производствена, търговска или друга защитена от закон тайна.

(5) Информацията по ал. 1 следва да се изисква във вид, по начин и със съдържание, които да не водят до нарушаване на разпоредбите относно защитата на конкуренцията.

(6) Държавните и местните органи предоставят информацията, която е налична при тях към момента на получаването на искането. За целите на предоставяне на информацията не се образуват производства от компетентността на съответния орган.“

Посочените текстове са в разрез с други основни принципи на правовата държава: разширяват необосновано и несвойствено правомощията на посочените контролни органи, без да регламентират начина за упражняването им, без предвиждане на възможност за съдебен контрол и в груб разрез със съществуващите правила за защита на професионалната тайна.

Горното, от своя страна, води до нарушаване на основни конституционни права на гражданите, в това число - неприкосновеност на комуникацията с адвокат, и създава предпоставки за нарушаване на основополагащи свободи, гарантирани както от българската Конституция, така и от Хартата на основните права на ЕС.

Уважаеми дами и господа,

Въз основа на гореизложеното, моля предложеният законопроект да бъде отхвърлен, като при необходимост от въвеждане на допълнителни мерки за защита на потребителите, същите да бъдат внимателно обмислени и подложени на обществено обсъждане и оценка на въздействието в разумни и съобразени с правния ред в страната ни срокове.

С уважение: Галин Попов,
Изпълнителен директор